

Τοιχογραφίες του 12ου και 16ου αιώνα στο Μοναστήρι Παναγίας Χρυσολάκουρνας Πάφου

/ [Ιερές Μονές](#)



Τοιχογραφίες του 12ου και του 16ου αιώνα διασώζονται μέχρι σήμερα στο Μοναστήρι της Παναγίας Χρυσολάκουρνας, το αρχαιότερο μοναστήρι της επαρχίας Πάφου, σύμφωνα με τον κοινοτάρχη Στενής Ηλία Λαμπίδα.

Όπως ανέφερε ο κοινοτάρχης στο ΚΥΠΕ, το μοναστήρι, το οποίο υπήρξε έδρα της **Μητρόπολης Πάφου** τον μεσαίωνα, «βρίσκεται 3 περίπου χιλιόμετρα στα βόρεια του χωριού Στενή σε μια μαγευτική τοποθεσία, με θέα τον κόλπο της Πόλεως Χρυσοχούς και του Ακρωτηρίου Ακάμα».

Ο κ. Λαμπίδης ανέφερε πως το θεοτοκονύμιο «Χρυσολακούρνα», σύμφωνα με Κύπριους λαογράφους – μελετητές, προέρχεται από το «χρυσό» και το λατινικό «lacuna» που σημαίνει λίμνη, πηγή, γούρνα και κατά πάσα πιθανότητα αναφέρεται στην Παναγία Ζωοδόχο πηγή.

Είναι, σημείωσε, το αρχαιότερο μοναστήρι της επαρχίας Πάφου και κατά την

Φραγκοκρατία διετελέσε ως έδρα του Επισκόπου Πάφου.

Πρόσθεσε ότι η μονή ανακαινίσθηκε από τον τότε Μητροπολίτη Πάφου Χρυσόστομο τον Β' την 7η Αυγούστου του 1983.

Ανατρέχοντας στο ιστορικό της μονής, ο κ. Λαμπίδης είπε πως όταν οι Λατίνοι ήρθαν στην Κύπρο εκδιώξαν τους Μητροπολίτες από τα αστικά κέντρα και αυτά καταλήφθηκαν από τους Καθολικούς, προσθέτοντας ότι «έτσι ο Ηγούμενος της Μητρόπολης Πάφου μετακόμισε στο Μοναστήρι της Παναγίας Χρυσολάκουρνας που ήταν πλουσιομονάστηρο και είχε πλούσια γη, μύλους και πηγάδια».

Όπως ανέφερε ο κ. Λαμπίδης, σύμφωνα με πληροφορίες από τον ιστορικό Αρχιμανδρίτη Κυπριανό, συμπεραίνουμε ότι το Μοναστήρι θα πρέπει να εγκαταλείφθηκε στις αρχές του 19ου αιώνα.

Σήμερα, τα μοναστηριακά κτίρια, τα οποία σώζονταν ερειπωμένα, μέχρι πριν από πενήντα χρόνια, έχουν τελείως εξαφανιστεί. Μόνο η εκκλησία εσώζετο και αυτή μισοερειπωμένη, μέχρι το 1974.

Συνέχισε λέγοντας ότι το 1974-1975 η εκκλησία αναστηλώθηκε από το Τμήμα Αρχαιοτήτων σαν μια τρίκλιτη βασιλική.

«Τα σωζόμενα μέχρι το 1974 Τμήματα της Εκκλησίας προέρχονται από διάφορες περιόδους και είναι το αποτέλεσμα πολλών επεμβάσεων, κατά τη διάρκεια της μακραίωνης ζωής του μοναστηριού», είπε.

Μια τοιχογραφία του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου που διασώζεται στο δυτικό τοίχο του ναού και η οποία μπορεί να χρονολογηθεί στον 12ο αιώνα, ανάγει την ίδρυση του μοναστηριού στη Μέση Βυζαντινή περίοδο, ανέφερε ο κ. Λαμπίδης.

Σύμφωνα με τον κοινοτάρχη της Στενής το μοναστήρι λειτουργούσε με μοναχούς από τον 10ο αιώνα μέχρι την 10η Ιουλίου του 1821. Η μονή συνέχισε, εγκαταλείφθηκε στις 10 Ιουλίου του 1821 μετά τον απαγχονισμό του Ηγούμενου Σιλβέστρου και την λεηλασία της από τους Τούρκους.

Πρόσθεσε επίσης πως οι λιγοστοί καλόγεροι που υπήρχαν εκεί πήραν τις εικόνες και κατευθύνθηκαν σε τόπους δικούς τους.

Από τα σωζόμενα στοιχεία, ανέφερε, φαίνεται ότι η αρχική εκκλησία ανακαινίστηκε ριζικά τον 14ο αιώνα από κάποια καταστροφή. Τον 16ο αιώνα η εκκλησία, είτε καταστράφηκε, είτε υπέστη εκτεταμένες ζημιές και τότε ξανακτίστηκε και πήρε τη σημερινή της μορφή.

Εκτός από την τοιχογραφία του Προδρόμου στο δυτικό τοίχο που χρονολογείται στον 12ο αιώνα, ανακαλύφθηκαν και σταυροί του 12ου αιώνα στο δυτικό τοίχο μετά την αφαίρεση της αντηρίδας.

Στο τετρατοσφαίριο της αψίδας, σώζονται κομμάτια από τον Πλατύτερα μεταξύ των Αρχαγγέλων. Χαμηλότερα σώζονται μεγάλα τμήματα από την κοινωνία των Αποστόλων και χαμηλότερα τμήματα ιερουργούντων αρχιερέων, από τους οποίους καλύτερα σώζεται ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος. Στο δυτικό τυφλό τόξο του βορείου τοίχου σώζεται μεγάλο μέρος τοιχογραφίας του Αγίου Γεωργίου.

Οι περισσότερες από τις σωζόμενες τοιχογραφίες χρονολογούνται στο πρώτο μισό του 16 ου αιώνα, συμπλήρωσε.

Η εικόνα της Παναγίας Χρυσολάκουρας που χρονολογείται το 1703 βρίσκεται στην κοινότητα Γιόλου ενώ πιστό αντίγραφο της ευρίσκεται εντός του ναού.

Σε αναφορά στην λαϊκή παράδοση, είπε πως η κοινότητα της Στενής είναι συνδεδεμένη με τον χώρο όπου βρίσκεται σήμερα η εκκλησία της Παναγίας Χρυσολάκουρας, προσθέτοντας ότι κάθε Τρίτη της Λαμπρής όλα τα χωριά της περιοχής συγκεντρώνονταν στην εκκλησία όπου τελούνταν λειτουργία και γίνονταν μια πανήγυρις από το πρωί μέχρι το απόγευμα. Αυτό συνεχίστηκε, όπως ανέφερε, μέχρι το 1970.

Ωστόσο, είπε, το 1952 με το μεγάλο σεισμό της Πάφου η οροφή του ναού έπεσε και μετά από πολλές προσπάθειες και με δωρεές συγχωριανού τους, το Τμήμα Αρχαιοτήτων προχώρησε στην αναστύλωση της εκκλησίας. Το 1992 που έγινε και πάλι μεγάλος σεισμός στην Πάφο το κτήριο κρίθηκε ετοιμόρροπο.

Τότε, πρόσθεσε, ήταν που το Ίδρυμα Λεβέντη επιχορήγησε το έργο με 300 χιλιάδες ευρώ και βρίσκεται στην σημερινή κατάσταση.

Ο κ. Λαμπίδης είπε πως η εκκλησία παραδόθηκε στην κοινότητα της Στενής και αποτελεί χώρο μεγάλης επισκεψιμότητας από ντόπιους και ξένους.

Πηγή: ΚΥΠΕ